

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра журналістики, реклами і PR-технологій

Код РПНД

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

Професійна та корпоративна етика
Professional and corporate ethics

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

тип дисципліни _____ обов'язкова _____

мова викладання _____ українська _____

Миколаїв – 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 06 Журналістика за спеціальністю 061 «Журналістика» освітня програма «Журналістика та медіакомунікації»

«7» травня 2025 року. 12 с.

Розробники: *Гузенко С.В.*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики, реклами і PR-технологій

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Журналістика та медіакомунікації» спеціальності Журналістика

Доктор філологічних наук,
професор

 Оксана ФІЛАНОВА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» розглянуто на засіданні кафедри журналістики, реклами і PR-технологій

Протокол №10 від «27» травня 2025 р.

Завідувач кафедри

 Оксана ФІЛАНОВА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол №11 від «13» червня 2025 р.

Голова

 Олег БОБІНА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

 Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 6 від «25» червня 2025 р.

Голова НМР НУК

 Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	5
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	8
7. Форми поточного та підсумкового контролю	9
8. Критерії оцінювання результатів навчання	11
9. Рекомендовані джерела інформації	12

ВСТУП

Анотація

Метою курсу «Професійна та корпоративна етика журналіста» є формування у студентів розуміння етичних принципів журналістики та розвитку навичок відповідальної професійної поведінки. Курс охоплює теоретико-методологічні основи журналістської етики, моральну культуру журналіста, нормативні та корпоративні стандарти, а також практичні аспекти комунікації, взаємодії з колегами, джерелами та аудиторією. Студенти вчаться аналізувати етичні проблеми сучасного медіапростору, протидіяти дезінформації, маніпуляціям та хейт-спічу, застосовувати принципи доброчесності в цифрову добу та балансувати між свободою слова і відповідальністю за поширення інформації. Курс готує до створення професійного та етичного медійного контенту, що відповідає сучасним стандартам журналістської діяльності.

Ключові слова: журналістська етика, професійна мораль, корпоративна етика, моральна культура журналіста, етичні стандарти, відповідальність журналіста.

Abstract

The aim of the course 'Professional and Corporate Ethics for Journalists' is to develop students' understanding of the ethical principles of journalism and to develop skills for responsible professional behaviour. The course covers the theoretical and methodological foundations of journalistic ethics, the moral culture of journalists, regulatory and corporate standards, as well as practical aspects of communication and interaction with colleagues, sources and audiences. Students learn to analyse ethical issues in the modern media space, counteract disinformation, manipulation and hate speech, apply the principles of integrity in the digital age, and balance freedom of speech with responsibility for disseminating information. The course prepares students to create professional and ethical media content that meets modern standards of journalism.

Keywords: journalistic ethics, professional ethics, corporate ethics, moral culture of journalists, ethical standards, journalistic responsibility.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань Журналістика	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	Спеціальність Журналістика Освітня програма «Журналістика та медіакомунікації»	Семестр	
		1-й	1-й
		Лекцій	
		15 год.	8 год.
		Семінарські	
		30 год.	8 год.
Загальна кількість годин – 120	Освітній рівень: другий (магістерський)	Самостійна робота	
		75 год.	104 год.
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: комбінована	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 5;			

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Професійна та корпоративна етика» є формування у студентів глибокого розуміння етичних принципів журналістської діяльності та розвитку навичок відповідальної професійної поведінки у сучасному медіапросторі.

Основними завданнями курсу є: оволодіння знаннями про теоретико-методологічні основи журналістської етики, моральну культуру журналіста, нормативні та корпоративні стандарти, а також розвиток умінь етичного прийняття рішень у професійній діяльності. У процесі навчання студенти набудуть досвіду аналізу етичних проблем сучасного медіапростору, таких як маніпуляції, хейт-спіч, вторгнення у приватне життя, дезінформація та використання штучного інтелекту. Вони навчатимуться застосовувати принципи доброчесності у взаємодії з колегами, джерелами та аудиторією, балансувати між свободою слова і відповідальністю за поширення інформації, а також формувати професійний і етичний медійний контент.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Професійна та корпоративна етика» є формування у студентів відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ФК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

ФК04. Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

ФК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення дисципліни є: оволодіння студентами базовими знаннями з предметів, що викладаються; актуалізація знань студентів з дисциплін «Методологія та організація медіадосліджень».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПРН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

ПРН08. Використовувати передові знання і методики у процесі дослідження діяльності та створення нових медіаінституцій.

ПРН10. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з організацією нових медіаустанов та інституцій.

ПРН13. Організовувати роботу колективу, забезпечувати професійний розвиток його членів та досягнення поставлених цілей.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи професійної етики журналіста

Тема 1. Сутність та сучасне значення журналістської етики

Розгляд понятійного апарату «етика», «мораль», «журналістська етика». Еволюція уявлень про професійну мораль у журналістиці в XX–XXI ст. Актуальність етичних принципів у добу глобальних криз, воєнних конфліктів, масової дезінформації та цифрової трансформації медіа.

Література: [5, 45-66]; [6, с. 10-16]; [7, с. 15-25].

Тема 2. Моральна культура журналіста та її функції

Мета і завдання професійної моралі. Складові моральної культури журналіста: особистісна відповідальність, доброчесність, неупередженість, прозорість. Гострі етичні проблеми медіапростору: «джинса», маніпуляції, хейт-спіч, вторгнення у приватне життя, ксенофобія, викривлення фактів, використання штучного інтелекту у створенні контенту.

Література: [2, с. 15-40]; [3, с. 34-56]; [4, с. 4-10].

Тема 3. Нормативні засади журналістської етики

Аналіз міжнародних і національних документів у сфері журналістської етики. Кодекси

професійної поведінки, редакційні та корпоративні стандарти. Роль професійних об'єднань, медіа-омбудсменів та громадських організацій у контролі за дотриманням етичних норм. Вимоги ЄС та міжнародних організацій (UNESCO, OSCE) щодо журналістської доброчесності.

Література: [5, с. 115-150]; [10, с. 25-40].

Змістовий модуль 2. Практичні виміри корпоративної етики журналіста

Тема 4. Корпоративна етика та взаємодія у професійному середовищі

Поняття корпоративної етики. Взаємовідносини журналіста з колегами, редактором, власником медіа, рекламодавцем та аудиторією. Етичні виклики у взаємодії з джерелами інформації та героями матеріалів. Конфлікт інтересів і способи його мінімізації.

Література: [5, с.173-221]; [10, с. 82-125].

Тема 5. Комунікативна етика журналіста в цифрову добу

Вербальні й невербальні норми професійного спілкування: мовленнєвий етикет, культура діалогу, етичне використання мови ворожнечі. Особливості етикету у відео- та онлайн-журналістиці. Дрескод та невербальна поведінка як складова професійного образу. Етичні стандарти у соціальних мережах і під час ведення особистих блогів.

Література: [1, с. 68-160]; [8, с. 86-156].

Тема 6. Інформаційні права та відповідальність журналіста

Право на доступ до інформації та його обмеження в умовах воєнного стану, інформаційної безпеки й кіберзагроз. Баланс між свободою слова та відповідальністю за поширення недостовірної інформації. Правові механізми захисту журналістів. Виклики етики у сфері штучного інтелекту, фейкових новин і маніпулятивних технологій.

Література: [1, с. 3-67]; [8, с. 5-84].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи професійної етики журналіста								
Тема 1. Сутність та сучасне значення журналістської етики	20	4	4	12	20	2	2	16
Тема 2. Моральна культура журналіста та її функції	20	2	6	12	20	2	—	18
Тема 3. Нормативні засади журналістської етики	20	2	4	14	20	—	2	18
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	60	8	18	38	60	4	4	52
Змістовий модуль 2. Практичні виміри корпоративної етики журналіста								

Тема 4. Корпоративна етика та взаємодія у професійному середовищі	20	4	6	10	20	2	2	16
Тема 5. Комунікативна етика журналіста в цифрову добу	20	2	4	14	20	–	2	18
Тема 6. Інформаційні права та відповідальність журналіста	20	1	6	13	20	2	–	18
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60	7	14	37	60	4	4	52
<i>Разом за курсом</i>	120	15	30	75	120	8	8	104

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Сутність та сучасне значення журналістської етики	4	2
2.	Моральна культура журналіста та її функції	6	–
3.	Нормативні засади журналістської етики	4	2
4.	Корпоративна етика та взаємодія у професійному середовищі	6	2
5.	Комунікативна етика журналіста в цифрову добу	4	2
6.	Інформаційні права та відповідальність журналіста	6	–
<i>Разом</i>		30	8

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до практичних занять – **2-4 год./1 заняття**;
- виконання практичних завдань протягом семестру – **2-4 год./1 заняття**;
- написання есе, власних текстів, аналітичний огляд – **мінімум 5 годин на 1 роботу**;
- підготовка до контрольних заходів – **5 год. на 1 захід**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	20	24
2	Виконання практичних завдань	30	30
3	Написання есе, власних текстів, аналітичний огляд	15	30
4	Підготовка до контрольної роботи	10	30
<i>Разом</i>		75	104

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;

- проблемного викладу;
- частково-пошуковий.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають:

- усні відповіді;
- практичні завдання;
- контрольна робота;
- залік.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключної залікової письмової роботи. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 30 (15 тем по 2 бали).</i>	

Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	Критерії оцінювання
4	Завдання виконано правильно, повно, логічно, текст містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використано міждисциплінарні зв'язки, представлено аргументовані висновки

3	Завдання виконано в цілому правильно, достатньо повно, логічно; допущено несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Завдання виконано частково правильно, є неточності, недостатньо обґрунтована думка
1	Завдання має суттєві помилки, аргументи не сформульовано, неправильно використано терміни.
0	Студент не виконав завдання
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 60 (15 тем по 4 бали).</i>	

Залікова контрольна робота	Критерії оцінювання
9-10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
7-8	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
5-6	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
3-4	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10 балів</i>	

Контрольна робота (письмово)	Критерії оцінювання
30-36	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
20-29	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
10-19	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
1-9	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 42 бали</i>	

Залік	Критерії оцінювання
35-40	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
25-34	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
15-24	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
5-14	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
1-4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Відповіді на практичних заняттях	15x2 бали = 30 балів	4x2 бали = 8 балів
Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	15x4 бали = 60 балів	4x4 бали = 16 балів
Залікова контрольна робота	10 балів	—
Контрольна робота (письмово)	—	36 бали
Залік	—	40 балів
Всього	100	100

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	Т1	Відповіді на практичних заняттях	2х2=4	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2х4=8	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
	Т2	Відповіді на практичних заняттях	3х2=6		—
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3х4=12		
	Т3	Відповіді на практичних заняттях	2х2=4	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2х4=8	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
ЗМ2	Т4	Відповіді на практичних заняттях	3х2=6	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3х4=12	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
	Т5	Відповіді на практичних заняттях	2х2=4	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2х4=8	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
	Т6	Відповіді на практичних заняттях	3х2=6		—
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3х4=12		
Залікова контрольна робота			10		—
Контрольна робота (письмово)			—		36
Залік					40
Сума			100		100

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Журналістська етика: Посібник для підготовки до державного іспиту. Авт. кол. За ред. В.П. Мостового та В.В. Різуна. Київ: ТзОВ «ЗН УА», 2014. 224 с.
2. Кузнєцова О.Д. Журналістська етика. Онлайнжурналістика. Режим доступу: www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html
3. Практикум із журналістської етики. Навчальний посібник. Передм. В.П. Мостового, В.Ф. Іванов, С.В. Штурхецький. Під ред. проф. В.Ф. Іванова. Київ: видавць О. Зень, 2021. 320 с.

Допоміжна література

4. Бессонов В.С. Вплив інформаційних технологій на роботу журналістів та професійну етику в цифрову епоху. 2024. repository.mu.edu.ua.
5. Легомінова С.В., Щавіньський Ю.В., Мужанова Т.М. Професійна етика управлінської діяльності в кібербезпеці. duikt.edu.ua.
6. Марченко В.В. Журналістська етика: особливості регулювання професійної діяльності та ключові проблеми. Ministry of Education and Science of Ukraine. 2021. fmv.nau.edu.ua.
7. Рогова Д. Етика та виклики журналістики під час війни: як працювати в умовах інформаційної агресії. 2025. dspace.znu.edu.ua.
8. Семенюк О.А., Білоус В.Б. Право та відповідальність журналістів у дзеркалі західної масової культури. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. elibrary.kubg.edu.ua.
9. Ткаченко К.А. Мораль і етика у професійній діяльності журналіста. 2023. repository.hneu.edu.ua.
10. Улибін В.А. Етичні аспекти роботи журналіста в умовах воєнного стану. Інтегровані комунікації. 2023. elibrary.kubg.edu.ua.
11. Чайківська М. Особливості професійної етики журналіста в умовах воєнного стану. Наукові горизонти ХХІ століття. researchgate.net.

Інформаційні ресурси

12. Кузнєцова О.Д. Журналістська етика. Онлайн-журналістика. Режим доступу: www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html

Розробник програми

С. В. Гузенко